

Sygn. akt II CZ 19/11

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. P.

przeciwko Gminie K.

o ustalenie i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 1 czerwca 2011 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 listopada 2010 r.,

oddala zażalenie

Uzasadnienie

Powód W. P. zaskarżył zażaleniem postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., odrzucające jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 grudnia 2009 r. Orzeczenie to zapadło po ustaleniu przez Sąd odwoławczy, że powód, reprezentowany przez adwokata, przy złożeniu apelacji uiścił jedynie część opłaty sądowej od tego pisma w kwocie 5 000 zł, wnosząc jednocześnie o zwolnienie go od kosztów sądowych w zakresie pozostałej części tej opłaty. Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2010 r., a Sąd Apelacyjny oddalił w dniu 11 czerwca 2010 r. zażalenie powoda na to postanowienie. Negatywne postanowienie Sądu drugiej instancji zostało doręczone w dniu 6 lipca 2010 r. pełnomocnikowi powoda, który uiścił brakującą część opłaty (78 475 zł) dopiero na skutek wezwania wystosowanego przez Sąd Okręgowy. Sąd Apelacyjny stwierdził, że wezwanie pełnomocnika powoda do uzupełnienia opłaty sądowej od apelacji było błędne i zbędne, ponieważ art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594) zobowiązywał powoda, reprezentowanego przez adwokata, do uiszczenia opłaty bez wezwania w terminie tygodniowym od dnia otrzymania odpisu postanowienia oddalającego zażalenie na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych. Skoro więc pełnomocnikowi powoda – adwokatowi wnoszącemu apelację – doręczono postanowienie oddalające zażalenie na odmowę zwolnienia od opłaty od apelacji w dniu 6 lipca 2010 r., to termin do uiszczenia tej opłaty bezskutecznie upłynął z dniem 13 lipca 2010 r. W konsekwencji apelacja, jako nieopłacona w terminie podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 k.p.c.

Powód w zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – art. 112 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45), przez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że przepis ten ma zastosowanie do środków

zaskarżenia i wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych złożonych przed dniem jego wejścia w życie

- naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art. 141 § 3 k.p.c., przez dowolny wybór pełnomocnika, któremu doręczono postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 11 czerwca 2010 r., mimo że w piśmie z dnia 3 listopada 2008 r. wskazano pełnomocnika do doręczeń;
- błąd w ustaleniach faktycznych, przez przyjęcie, że stronie skutecznie doręczono postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 11 czerwca 2010 r. oraz że termin na uiszczenie opłaty od apelacji bezskutecznie upłynął z 7 - mym dniem od dnia doręczenia postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 11 czerwca 2010 r., podczas gdy termin ten w ogóle nie rozpoczął biegu.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Znowelizowany art. 112 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, obowiązujący od dnia 19 kwietnia 2010 r., wprowadzony został ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45, dalej określaną jako ustawa nowelizująca). Zgodnie z jego nowym brzmieniem nie wzywa się strony do opłacenia złożonego pisma, jeżeli podlega ono opłacie stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, w sytuacji, kiedy pismo to zostało wniesione przez adwokata. W wypadku, kiedy opłata nie została uiszczona z tego powodu, że wnoszący pismo przed upływem terminu do opłacenia pisma złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych lecz wniosek ten został oddalony – tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a w razie zaskarżenia tego postanowienia – od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie. Zagadnienia związane ze sposobem włączenia znowelizowanych przepisów w tok postępowań reguluje art. 4 ustawy nowelizującej, który w ust. 1 wprowadza zasadę instancyjności, przewidując, że w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, stosuje się

przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem ust. 2. Artykuł 4 ust. 2 z kolei nakazał stosować m. in. art. 112 w nowym brzmieniu z dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Pełnomocnik skarżącego interpretuje powyższą normę intertemporalną jako uprawniającą do stosowania znowelizowany art. 112 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wówczas, kiedy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zostałby złożony po wejściu w życie tej ustawy (a zatem od 19 kwietnia 2010 r.). W konsekwencji argumentował, że nie ma on zastosowania w rozpatrywanym wypadku, ponieważ apelacja wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych wniesiona została 17 lutego 2010 r.

Nie jest to jednak wykładnia prawidłowa. Przepis art. 4 ust. 2 nakazuje stosować od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej art. 112 u.k.s.c. w nowym brzmieniu. Przepis ten, w porównaniu z poprzednio obowiązującą regulacją, zmienił jedynie obowiązki strony reprezentowanej przez pełnomocnika w zakresie uiszczenia opłaty stałej lub obliczonej od wartości przedmiotu sporu bądź od wartości przedmiotu zaskarżenia w wypadku, kiedy obowiązek jej uiszczenia zostanie odroczony z uwagi na złożenie wniosku o zwolnienie od tej opłaty, który to wniosek następnie zostanie oddalony. Zdarzeniem, które aktualizuje obowiązek adwokata lub radcy prawnego w zakresie samodzielnego opłacenia pisma jest doręczenie mu orzeczenia sądu pierwszej lub drugiej instancji odmawiającego zwolnienia od kosztów, ewentualnie ogłoszenie takiego postanowienia na posiedzeniu jawnym. Jeżeli zdarzenie to nastąpiło po wejściu w życie znowelizowanego art. 112 u.k.s.c. – zastosowanie znajduje ten przepis, niezależnie od tego kiedy wniesione zostało pismo podlegające opłacie, ani kiedy złożony został wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. W konsekwencji art. 112 ust. 3 u.k.s.c. został prawidłowo zastosowany z niniejszej sprawie.

Nie jest też zasadny zarzut naruszenia art. 141 § 3 k.p.c., poprzez doręczenie odpisu postanowienia z dnia 11 czerwca 2010 r. adwokatowi T. G. Wprawdzie, jak słusznie wskazuje powód, w toku postępowania przez Sądem pierwszej instancji, w piśmie z dnia 3 listopada 2008 r. wskazano jako pełnomocnika do doręczeń, adw. R. W., jednak jego umocowanie (podobnie jak

umocowanie adw. T. G.) ograniczało się wówczas do zastępowania powoda w postępowaniu przed Sądem Okręgowym (k. 538), nie obejmowało natomiast postępowania przez Sądem Apelacyjnym. Dopiero później, już po przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu z apelacją powoda pełnomocnicy przedłożyli pełnomocnictwa udzielone przez powoda, umocowujące ich do występowania przed Sądem Apelacyjnym. Oznacza to, że w chwili doręczenia postanowienia wskazanie pełnomocnika, któremu należało doręczyć pismo, nie wiązało sądu, ponieważ pełnomocnik ten nie był w tym momencie umocowany i nie podejmował żadnych czynności w imieniu powoda. Czynności w postępowaniu apelacyjnym podejmował natomiast adw. T. G., który wprawdzie także nie miał wówczas umocowania, ale brak ten został uzupełniony w dalszym postępowaniu (k. 935 – 938), wobec czego jego działanie i dokonane do jego rąk doręczenia należało uznać za skuteczne prawnie i uzasadniające zastosowanie art. 112 ust. 3 u.k.s.c.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie powoda.